

ISSN 2091-5187

СЕРВИС

№3

ИЛМИЙ-АМАЛИЙ
ЖУРНАЛ

2025

СЕРВИС

ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ЖУРНАЛ 2025 йил, 3-сони

Муассис: Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институти

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан 2008 йил 31 декабрда
0561-рақам билан рўйхатга олинган.

ЎзР ОАК Риёсатининг 19.03.2017 й., 239/5-сонли қарори билан эътироф этилган

**Тахририят ижодий
жамоаси:**

Бош муҳаррир:

и.ф.д., проф. М.Э.Пўлатов

Бош муҳаррир

ўринбосари:

и.ф.н., проф. Д.Х.Асланова

Масъул котиб:

и.ф.д., проф. М.Қ.Пардаев

Муҳаррирлар:

и.ф.д., доцент Ф.А.Сафаров

PhD, доцент И.М.Пардаева

PhD, И.Ш.Эрназарова

Техник муҳаррир:

и.ф.н., проф. А.Н.Холиқулов

Корректор:

PhD, доц. С.А.Бабаназарова

Саҳифаловчи:

PhD Х.Н.Очилова

1 йилда 4 маротаба
чоп этилади.

**Ўзбекистон худудида
тарқатилади.**

Тахририят манзили:

140100, Самарқанд шаҳар,
Амир Темура кўчаси, 9-уй,

тел.: +998(66)233-28-38,
+998(97)913-74-40

факс: +998(366)231-12-53
эл.почта:

samisiservis@mail.ru

Тахририят кенгаши раиси:

М.Э.Пўлатов – Самарқанд иқтисодиёт ва сервис
институти ректори, и.ф.д., профессор

Тахририят кенгаши раиси ўринбосари:

Д.Х.Асланова – СамИСИ илмий ишлар ва
инновациялар бўйича проректори, и.ф.н., профессор

Тахрир кенгаши аъзолари:

Б.А.Бегалов – Ўзбекистон Республикаси Президенти
хузуридаги Статистика агентлиги директори, и.ф.д.,
профессор

М.Қ.Пардаев – СамИСИ профессори, и.ф.д.

Б.К.Ғоибназаров – и.ф.д., профессор.

М.М.Мухаммедов – СамИСИ профессори, и.ф.д.

Д.Р.Зайналов – СамИСИ профессори, и.ф.д.

О.М.Муртазаев – ТДИУ СФ директори, и.ф.д., проф.

М.Р.Болтабаев – ТДИУ профессори, и.ф.д.

Р.Х.Эргашев – ҚарМШИ профессори, и.ф.д.

И.С.Тўхлиев – СамИСИ профессори, и.ф.д.

К.Б.Уразов – СамИСИ профессори, и.ф.д.

Қ.Ж.Мирзаев – СамИСИ профессори, и.ф.д.

Б.И.Исроилов – ТДИУ профессори, и.ф.д.

Г.М.Шодиева – СамИСИ профессори, и.ф.д.

Б.Абдукаримов – СамИСИ профессори, и.ф.н.

Р.Қобилов – Самарқанд вилояти ҳокими ўринбосари

С.Н.Тошназаров – СамИСИ профессори, и.ф.д.

Р.Н.Нормахматов – СамИСИ профессори, т.ф.д.

А.Бектемиров – СамИСИ профессори, и.ф.д.

О.М.Пардаев – СамИСИ профессори, и.ф.д.

М.Т.Алимова – СамИСИ профессори, и.ф.д.

З.Дж. Адилова – ТДИУ профессори, и.ф.д.

Ш.О.Қувондиқов – СамИСИ профессори в.б., иқтисод
фанлари доктори

Л.Н.Халикова – СамИСИ профессори, DSc

Ф.А.Сафаров – СамИСИ доценти, DSc

А.М.Каримова – СамИСИ профессори в.б., DSc

И.Б.Маттиев – СамИСИ профессори, DSc

Феруз Нематуллаевич Абилов Қишлоқ ҳудудларида агросервис хизматларини кўрсатувчи инсон ресурслари фаолиятини такомиллаштириш	69
Нажмиддин Раҳматуллаевич Абдувоҳидов Хизмат кўрсатиш соҳасида иш ўринларини яратишда сохта иқтисодиёт ва уни баргараф этишнинг амалий йўналишлари	74
Мурод Нозирович Ибрагимов Перспектива развития услуг по внедрению стандартов GxP в Узбекистане	79
Рустам Алижонович Мусабоев Подходы к стратегическому планированию развития сферы бытовых услуг республики узбекистан	84
Ulug'bek Ziyadullayevich Narmurodov Pochta va kuryerlik xizmat ko'rsatishni rivojlantirish holati va tahlili (Samarqand viloyati misolida)	88
Тўлқин Исматулла ўғли Яхёев Қурилиш хизматлари кўрсатувчи корхоналар самарадорлигини баҳолашни ва таҳлил қилиш усуллари такомиллаштириш	94
Shohina Xujmaxmatovna Pirova Ichimlik suvi ta'minotini rivojlantirishda xorijiy mamlakatlar tajribasi	98
Nodira Abdullayevna Eshquvvatova Xizmat ko'rsatish korxonalarida iqtisodiy resurslardan foydalanish samaradorligini baholash	102
ТУРИЗМ ВА МЕҲМОНХОНА ХЎЖАЛИГИ	
Юлдуз Пирназаровна Урунбаева Ўзбекистонда музей туризмни бозорини ривожлантириш йўллари	107
Дилбар Хасановна Асланова, Маликабону Фуркатовна Раупова Совершенствование организационно-экономического механизма развития малого гостиничного бизнеса	113
Темурбек Бобурмирзо ўғли Саломов Зиёрат туризмида кўрсатиладиган хизматлар турларини ривожлантиришнинг стратегик йўналишлари ва тавсифи	116
Райхона Садриддиновна Амриддинова Ребрендинг как стратегический инструмент повышения конкурентоспособности гостиничных предприятий	121
Ikrom Abdurashitovich Shukurov Turizm sohasining barqaror rivojlantririshda ekonometrik modellashtirishning xorij tajribasi	124
Sarvar Adxamovich Abduxamidov Turistik mintaqalar: ularni tashkil qilish va rivojlantirishda rayonlashtirish xususiyatlari	130
Дониёр Журакулович Абдуразаков Туризм қишлоғи концепцияси ва унинг назарий-илмий тавсифлари таҳлили	135
Mekhruza Sukhrobjon qizi Vafokulova The role of family-owned businesses in the sustainable development of tourism in Samarkand	138
Diyora Narzieva Modern approaches to the development of cultural tourism	144
Sadoqat Quدراتовна Bultakova Xizmatlar sohasini diversifikatsiyalashning Yaponiya tajribasi	150

<p>Т.Яхёев</p> <p>Совершенствование оценки эффективности деятельности предприятий строительной отрасли на основе методов факторного анализа</p> <p>Аннотация. В статье рассматриваются особенности применения методов факторного анализа при оценке эффективности деятельности предприятий, оказывающих строительные услуги, типовой алгоритм расчета влияния факторов на результат интегральным методом при воздействии на результат четырех факторов.</p> <p>Ключевые слова: строительные услуги, эффективность, результативность, эффективность предприятий, оказывающих строительные услуги, сравнительный метод, равновесный метод, интегральный метод, валовая прибыль, факторы.</p>	<p>T.Yakhyoev</p> <p>Improving the assessment of the efficiency of enterprises providing construction services based on factor analysis methods</p> <p>Abstract. This article presents the specific features of using factor analysis methods in assessing the efficiency of enterprises providing construction services and a standard algorithm for calculating the impact of factors on the result using the integral method when four factors affect the result.</p> <p>Keywords: construction services, efficiency, efficiency, efficiency of enterprises providing construction services, comparative method, equilibrium method, integral method, gross profit, factors.</p>
--	---

Shohina Xujmaxmatovna Pirova – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti, stajyor o‘qituvchi

ICHIMLIK SUVI TA’MINOTINI RIVOJLANTIRISHDA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI

Annotatsiya. Mazkur maqolada ichimlik suvi ta’minotini samarali tashkil etish bo‘yicha xorijiy mamlakatlarning ilg‘or tajribalari tahlil qilinadi. Jumladan, Germaniya, Singapur, AQSh, Isroil kabi davlatlarning suv resurslarini boshqarish, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish, suvni tejash va qayta ishlash, hamda davlat-xususiy sheriklik asosidagi yondashuvlari tahlil qilinadi. Xorijiy tajriba asosida ichimlik suvi tizimining samaradorligini oshirish va barqaror rivojlantirish uchun O‘zbekiston sharoitiga mos amaliy tavsiyalar ishlab chiqiladi. Tadqiqot natijalari suv ta’minoti infratuzilmasini modernizatsiya qilish, ekologik xavfsizlikni ta’minlash va aholining hayot sifatini yaxshilashga xizmat qiladi.

Kalit so‘zlar: ichimlik suvi, suv ta’minoti, suv resurslarini boshqarish, zamonaviy texnologiyalar, suvni qayta ishlash, suv infratuzilmasi, suvni tejash.

Kirish. XXI asrda global miqyosda iqlim o‘zgarishi, aholining keskin o‘sishi, urbanizatsiya va sanoat rivojlanishi kabi omillar suv resurslariga bo‘lgan bosimni keskin kuchaytirmoqda. Ayniqsa, ichimlik suvi bilan ta’minlash masalasi bugungi kunda nafaqat rivojlanayotgan, balki rivojlangan davlatlar uchun ham dolzarb vazifalardan biri bo‘lib qolmoqda. Suv resurslarining cheklanganligi, mavjud infratuzilmalarning eskirganligi, texnologik yangilanishga bo‘lgan ehtiyoj – bularning barchasi ichimlik suvi ta’minoti tizimlarini tubdan qayta ko‘rib chiqishga undamoqda. Bugungi kunda dunyo mamlakatlari suv resurslarini boshqarishda turli yondashuvlarni qo‘llamoqdalar. Ayrim davlatlar, masalan, Isroil, suv tanqisligiga qaramay, ilg‘or texnologiyalar va samarali boshqaruv mexanizmlari asosida aholini barqaror ichimlik suvi bilan ta’minlab kelmoqda. O‘zbekiston sharoitida esa ichimlik suvi ta’minoti tizimi muayyan hududiy nomutanosibliklar, suv resurslarining notekis taqsimlanishi, moliyaviy va texnik cheklovlar, shuningdek, infratuzilmadagi yo‘qotishlar tufayli samaradorlik darajasida sust rivojlanmoqda. Shu bois xorijiy mamlakatlarning ilg‘or tajribalarini o‘rganish va ularni mahalliy sharoitga moslashtirish orqali ichimlik suvi ta’minoti xizmatlarini yaxshilash, iqtisodiy samaradorligini oshirish dolzarb masalalardan biridir. Mazkur tadqiqot ichimlik suvi ta’minotini rivojlantirish bo‘yicha xorijiy mamlakatlar tajribasini kompleks tahlil qilish, samarali usullarni aniqlash va O‘zbekiston sharoitida ularni qo‘llash bo‘yicha tavsiyalar ishlab chiqishga qaratilgan.

Adabiyotlar tahlili. Ichimlik suvi ta’minotini samarali tashkil etish va boshqarish sohasida xorijiy mamlakatlarda to‘plangan tajriba bo‘yicha ilmiy-analitik adabiyotlar keng qamrovli bo‘lib, ular zamonaviy texnologiyalar, institutsional model va siyosiy yondashuvlarni chuqur o‘rganishni ta’minlaydi. Jahon sog‘liqni saqlash tashkilotining (WHO, 2022) “Drinking-

water” nomli hisobotida ichimlik suvining global holati, xavfsiz ta’minotga doir standartlar va suv bilan bog‘liq kasalliklarning oldini olish bo‘yicha xalqaro yondashuvlar yoritilgan. Asit Biswas va boshqalar tahlili shuni ko‘rsatadiki, Singapur kabi davlat suv infratuzilmasini aholiga past tarif va yuqori sifat bilan taqdim etishda muvaffaqiyatli bo‘lgan; bu yerda davlat operatorlari samarali boshqaruv va investitsiyani amalga oshirgan. Aksincha, xususiylashtirilgan hududlarda (Buenos Aires, Manila va boshqalar) narxlar oshgani bilan xizmat sifati pasaygan misollar mavjud.

Germaniyaning Umweltbundesamt (2022) ma’lumotlarida ichimlik suvi ta’minoti tizimining yuksak ekologik standartlarga asoslangani, markazlashtirilgan va mahalliy boshqaruvning uyg‘unligi, hamda zamonaviy texnologik uskunalardan foydalanishning amaliy jihatlari ochib berilgan. Bu adabiyot O‘zbekiston uchun innovatsion yondashuvlarni joriy qilishda muhim manba hisoblanadi. Shuningdek, UN-Water (2023) tomonidan e’lon qilingan “Progress on Integrated Water Resources Management” hisobotida suv resurslarini integratsiyalashgan boshqaruv tamoyillari asosida tashkil qilish bo‘yicha xalqaro indikatorlar va yondashuvlar ko‘rsatilgan.

Tadqiqot metodologiyasi. Ushbu maqolada quyidagi tadqiqot usullaridan foydalanilgan: taqqoslama(komparativ) tahlil, kontent-tahlil, ekspert fikrlari va tajriba tahlili, empirik tahlil elementlari, SWOT-tahlili(kuchli va zaif tomonlar).

Tahlil natijalari. Suv ta’minotini tashkil etish bo‘yicha Yevropa tajribasi: GERMANIYA Ko‘pgina Yevropa mamlakatlarida suv ta’minoti davlat va xususiy kompaniyalar tomonidan boshqariladigan markazlashtirilgan tizimlar orqali amalga oshiriladi. Misol uchun, Germaniyada "davlat-xususiy sheriklik" modeli mavjud bo‘lib, unda davlat xususiy operatorlar bilan hamkorlik qiladi. Bu suv sifatining yuqori darajasiga va boshqaruvning shaffofligiga erishish imkonini beradi. Suv normativlari asosan Yevropa Ittifoqi tomonidan belgilanadi. Germaniyada aholining 99 foizdan ortig‘i umumiy ichimlik suvi ta’minotiga ulangan. Qolganlari o‘zini quduqlar bilan ta’minlaydi. Germaniya suv sifati, barqarorligi va samaradorligi bo‘yicha yetakchi davlatlardan biri hisoblanadi. yuqori ichimlik suvi sifatiga institutsional tuzilmalar, texnologik innovatsiyalar va huquqiy asoslar sabab bo‘ladi.

Tartibga solish federal shtatlar tomonidan amalga oshiriladi, ichimlik suvi qoidalari (TrinkwV) eng muhim sifat talablarini belgilaydi. Ushbu qaror Yevropa Ittifoqi ko‘rsatmalariga asoslanadi va muntazam ravishda nazorat qilinadigan ifloslantiruvchi moddalar uchun chegara qiymatlarini belgilaydi. Germaniya doimiy ravishda suvni tozalash, monitoring qilish va tarqatish uchun zamonaviy texnologiyalarga sarmoya kiritadi. Bularga quyidagilar kiradi:

- Dezinfeksiyalash uchun UV va ozon jarayonlaridan foydalanish,
- Zamonaviy filtr tizimlari (masalan, faollashtirilgan uglerod, membranali filtrlash),
- Raqamli monitoring tizimlari (aqli o‘lchash, qochqinlarni aniqlash),
- Energiyani tejaydigan nasos va boshqaruv tizimlari.

Germaniyaning tajribasidan boshqa mamlakatlar uchun bir qancha xulosalar chiqarish mumkin:

1. Kuchli huquqiy va institutsional baza zarur.
2. Zamonaviy texnologiyalarga sarmoya kiritish uzoq muddat o‘z samarasini beradi.
3. Suv resurslarini muhofaza qilish strategiyaning ajralmas qismi bo‘lishi kerak.
4. Oshkoralik va fuqarolarning ishtiroki suv ta’minotiga ishonchni mustahkamlaydi.

SINGAPUR

Chuchuk suv tanqisligini boshdan kechirayotgan ko‘plab mamlakatlar uni barqaror ta’minlashning innovatsion va samarali usullarini topishga intilmoqda. Bu sohada tan olingan yetakchilardan biri Singapur - tabiiy resurslari cheklangan, ammo dunyodagi eng rivojlangan suv ta’minoti tizimlaridan biriga ega mamlakat.

Milliy suv strategiyasi: Singapur hukumati suv manbalarini diversifikatsiya qilishni o‘z ichiga olgan "To‘rtta milliy suv manbasi" nomli noyob strategiyaga ega:

- ❖ Mahalliy suv havzalari: Singapur yomg‘ir suvidan keng foydalanadi va uni mamlakat hududining uchdan ikki qismini egallagan 17 suv omborida to‘playdi.

- ❖ Suv importi: Malayziya bilan tuzilgan shartnomaga asosan suvning bir qismi transchegaraviy tizimlar orqali import qilinadi.
- ❖ NEWater — Qayta ishlangan suv: Ishlatilgan oqava suvlar ultrafiltratsiya, teskari osmos va ultrabinafsha sterilizatsiyani o‘z ichiga olgan ko‘p bosqichli tozalash jarayonidan o‘tadi, so‘ngra sanoatda qayta foydalaniladi va suv omborlarini to‘ldiradi.
- ❖ Dengiz suvini tuzsizlantirish: Mamlakatning ichimlik suviga bo‘lgan ehtiyojining qariyb 30 foizini qoplaydigan beshta yirik tuzsizlantirish zavodi mavjud.

PUB — Kommunal xizmatlar boshqarmasi. Singapurdagi barcha suv resurslari bir organ - Kommunal xizmatlar kengashi (PUB) nazorati ostida. Ushbu tashkilot quyidagilar uchun javobgardir:

- suvni yig‘ish, saqlash, tozalash va tarqatish;
- oqava suvlarni qayta ishlatish;
- tuzsizlantirish zavodi faoliyati;
- suv sifati monitoringi va xavfsizlik standartlari.

PUB eng yangi raqamli texnologiyalar, avtomatlashtirish, monitoring tizimlari va real vaqtda ma'lumotlar tahlilidan foydalangan holda tizimli va integratsiyalashgan yondashuvni qo‘llaydi.

Boshqa davlatlar uchun tajribaning amaliy ahamiyati. Singapur tajribasi boshqa davlatlar, ayniqsa, O‘zbekiston kabi chuchuk suv taqchilligiga uchragan davlatlar uchun namuna bo‘lishi mumkin. Bunda quyidagi yondashuvlar maqsadga muvofiq ko‘rinadi:

- a) suv aylanishlarini rivojlantirish va suvdan qayta foydalanish;
- b) qirg‘oqbo‘yi hududlarida tuzsizlantirish zavodlarini qurish;
- c) institutsional tuzilmani va markazlashgan boshqaruvni takomillashtirish;
- d) jamiyatda suvni tejash madaniyatini shakllantirish.

AMERIKA QO‘SHMA SHTATLARI

Tarixiy ma'lumotlar. Qo‘shma Shtatlarda ichimlik suvi ta'minotining rivojlanishi 19-asrda Nyu-York, Filadelfiya va Boston kabi yirik shaharlarda suv quvurlari qurilishi bilan boshlangan. Dastlab, suv zaxiralari birinchi navbatda yong‘inni o‘chirish va jamoat gigiyenasi uchun ishlatilgan. Birinchi suv inshootlari 1800-yillarda qurilgan. Sanoat inqilobi: Urbanizatsiya va sanoatlashtirish bilan toza suvga bo‘lgan ehtiyoj tez o‘tdi.

Texnologik innovatsiyalar:

- AQSh xavfsiz ichimlik suvi ta'minotini ta'minlash uchun zamonaviy texnologiyalarga katta miqdorda sarmoya kiritdi:
- Ultrafiltratsiya, teskari osmos va UV dezinfektsiyasi
- Suv iste'moli va oqishini kuzatish uchun aqlli o‘lchash vositalaridan foydalanish
- Suv tarmoqlarida avtomatlashtirish va raqamlashtirish

Xalqaro ahamiyati. Qo‘shma Shtatlar suv resurslarini boshqarishning ko‘plab sohalarida ilg‘or hisoblanadi. Uning tajribasi ko‘pincha boshqa mamlakatlar uchun namuna bo‘lib xizmat qiladi, xususan, nazorat qiluvchi organlarni tashkil etish, davlat xizmatlarini xususiylashtirish va inqirozlarni boshqarishda (masalan, Flint suv inqirozi). Qo‘shma Shtatlar qat‘iy tartibga solish, texnologik innovatsiyalar va institutsional kuch orqali nisbatan xavfsiz ichimlik suvi ta'minotini qurdi. Biroq iqlim o‘zgarishi, ifloslanish va eski infratuzilmani yangilash kabi yangi muammolar hali ham katta sa'y-harakatlarni talab qilmoqda.

ISROIL

Isroil qurg‘oqchil va yarim qurg‘oqchil zonada joylashgan bo‘lib, tabiiy suv resurslari juda cheklangan. Kichik yog‘ingarchilik, ayniqsa janubda (Negev cho‘li), bir nechta tabiiy chuchuk suv manbalari, masalan, Jalila dengizi (Kinneret) kabi muammoli zonalar mavjud. Ushbu suv tanqisligi Isroilni boshidanoq ichimlik suvi ta'minoti uchun innovatsion yechimlarni topishga majbur qildi.

Milliy suv strategiyasi. 1950-yillardayoq Isroil umummilliy suv siyosatini ishlab chiqdi: Milliy suv tashuvchisi (1964) suvni Jalila dengizidan qurg‘oqchil janubga o‘tkazadigan umummilliy quvur liniyasi tizimini joriy qildi. Markazdan Isroil suv idorasi - hukumatni tartibga

solvchi agentlik tomonidan boshqariladi. Isroil yangi suv texnologiyalarini qo'llash bo'yicha dunyoda yetakchi hisoblanadi:

- Dengiz suvini tuzsizlantirish: Hozirgi vaqtda ichimlik suvining 70% dan ortig'i O'rta yer dengizi sohilidagi tuzsizlantirish zavodlari tomonidan ishlab chiqariladi.
- Suvni qayta ishlatish: oqava suvlarning taxminan 90% qishloq xo'jaligida tozalanadi va qayta ishlatiladi - bu jahon rekordi!
- Tomchilatib sug'orish: Isroilda ixtiro qilingan, qishloq xo'jaligida suvni tejash imkonini beradi. Qochqinlarni boshqarish va mavjud suvdan samarali foydalanish uchun aqlli o'lchash hisoblanadi. Isroilda suv jamoat mulki hisoblanadi. Har bir tomchi davlatga tegishli va markazlashtirilgan holda boshqariladi.
- Narxlar tizimi: Narxlar xarajatlarni qoplaydi, lekin ijtimoiy jihatdan qoplanadi.
- Texnologiya kompaniyalari bilan hamkorlik: Davlat va xususiy sektor, masalan, Mekorot kompaniyasida yaqindan hamkorlik qiladi.

Xalqaro rol modeli. Isroil ko'pincha bugungi kunda "suv yuqori texnologiyali davlat" deb ataladi. Ko'pgina mamlakatlar, ayniqsa Afrika, Osiyo va Yaqin Sharqda - Isroil texnologiyalari va modellarini, masalan, "Suv yuqori texnologiyali millat" ni o'zlashtirmoqda. Masalan:

- Tuzsizlantirish zavodlarini qurish (masalan, Hindiston, Kiprda);
- Chiqindilarni qayta ishlatish tizimlari;
- Rivojlanayotgan mamlakatlarda tomchilatib sug'orish.

Xulosa va takliflar. Xalqaro tajribani o'rganish shuni ko'rsatadiki, muvaffaqiyatli suv ta'minoti modellari quyidagilardan iborat:

- Zamonaviy texnologiyalar integratsiyasi (ultrafiltratsiya, IoT, tuzsizlantirish),
- Davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish;
- Suvdan foydalanish va ekologik ta'limda jamoatchilikning ishtiroki;
- qat'iy sifat nazorati va barqaror resurslarni boshqarish.

Germaniya ichimlik suvi ta'minoti xalqaro miqyosda samaradorlik, sifat va barqarorlik namunasi sifatida tan olingan. Boshqa mamlakatlar xususan, O'zbekiston ham ushbu modeldan o'rganishi, suv sektoridagi rivojlantirishga muhtoj bo'lgan qismlarni takomillashtirishi mumkin.

Singapur tajribasi shuni ko'rsatadiki, tabiiy cheklovlar bilan ham zamonaviy, barqaror va texnologik jihatdan ilg'or ichimlik suvi ta'minoti tizimini qurish mumkin. Barkamol strategik rejalashtirish, siyosiy iroda, ilm-fan va texnologiyaga sarmoya kiritish, shuningdek, fuqarolik jamiyatining faol ishtiroki muvaffaqiyatning asosiy omillaridir. O'zbekiston uchun bu tajriba davlat suv strategiyasini amalga oshirishda muhim amaliy ahamiyatga ega.

Qo'shma Shtatlar suv resurslarini boshqarishning ko'plab sohalarida ilg'or hisoblanadi. Uning tajribasi ko'pincha boshqa mamlakatlar uchun namuna bo'lib xizmat qiladi, xususan, nazorat qiluvchi organlarni tashkil etish, davlat xizmatlarini xususiylashtirish va inqirozlarni boshqarishda (masalan, Flint suv inqirozi). Qo'shma Shtatlar qat'iy tartibga solish, texnologik innovatsiyalar va institutsional kuch orqali nisbatan xavfsiz ichimlik suvi ta'minotini qurdi.

O'zbekiston uchun innovatsion tozalash texnologiyalarini joriy etish, infratuzilmani modernizatsiya qilish va ilg'or jahon tajribasini hisobga olgan holda samarali institutsional bazani shakllantirish muhim ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Umweltbundesamt (2023): *Trinkwasser in Deutschland – Qualität und Versorgungssicherheit.*
2. UN-Water (2023). *Global analysis and assessment of sanitation and drinking-water (GLAAS).*
3. PUB Singapore (2023). *Water Sustainability Strategy.*
4. Global Water Intelligence (2022). *Desalination in Asia: Trends and Future Projections.*
5. American Water Works Association (AWWA). *State of the Water Industry Report, 2023.*
6. Suvni qayta ishlatish va oqava suvlarni qayta ishlash-mswmag.com.

<p>Ш.Пирова</p> <p>Опыт зарубежных стран в развитии системы питьевого водоснабжения</p> <p>Аннотация. В данной статье анализируется передовой опыт зарубежных стран в области эффективной организации системы водоснабжения. В частности, рассматриваются подходы таких стран, как Германия, Сингапур, США и Израиль, к управлению водными ресурсами, внедрению современных технологий, экономии и повторному использованию воды, а также модели государственно-частного партнерства. На основе зарубежного опыта разработаны практические рекомендации, адаптированные к условиям Узбекистана, направленные на повышение эффективности и устойчивое развитие системы питьевого водоснабжения. Результаты исследования будут способствовать модернизации инфраструктуры водоснабжения, обеспечению экологической безопасности и повышению качества жизни населения. Ключевые слова: питьевая вода, водоснабжение, управление водными ресурсами, современные технологии, повторное использование воды, водная инфраструктура, экономия воды.</p>	<p>Sh.Pirova</p> <p>Foreign Countries' Experience in the Development of Drinking Water Supply Systems</p> <p>Abstract. This article analyzes the advanced practices of foreign countries in the effective organization of drinking water supply. In particular, it examines the approaches of countries such as Germany, Singapore, the United States, and Israel in water resources management, the introduction of modern technologies, water conservation and recycling, as well as public-private partnership models. Based on foreign experience, practical recommendations adapted to the conditions of Uzbekistan are developed to improve the efficiency and sustainable development of the drinking water system. The research results will contribute to the modernization of water supply infrastructure, ensuring environmental safety, and improving the quality of life of the population. Keywords: drinking water, water supply, water resources management, modern technologies, water recycling, water infrastructure, water conservation.</p>
---	--

Nodira Abdullayevna Eshquvvatova – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti tayanch doktoranti

XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA IQTISODIY RESURSLARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH

Annotatsiya. Ushbu maqolada xizmat ko'rsatish korxonalarida iqtisodiy resurslardan foydalanish samaradorligini baholash mezonlari chuqur tahlil qilingan hamda bu borada zarur bo'lgan asosiy ko'rsatkichlar batafsil keltirib o'tilgan. Shuningdek, tadqiqot jarayonida mavjud muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari o'rganilib, xizmat sohasi korxonalari faoliyatini yanada takomillashtirishga qaratilgan tegishli xulosa va amaliy takliflar ishlab chiqilgan.
Kalit so'zlar: xizmat ko'rsatish sohasi, iqtisodiy resurslar, samaradorlik, baholash mezonlari, ko'rsatkichlar, resurslardan foydalanish, korxonalar faoliyati, xizmat korxonalari, samaradorlik tahlili, iqtisodiy samaradorlik.

Kirish: Bozor iqtisodiyoti sharoitida xizmat ko'rsatish sohasi mamlakat iqtisodiy rivojlanishining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Xizmat ko'rsatish korxonalari aholining kundalik ehtiyojlarini qondirish bilan birga, yangi ish o'rinlarini yaratadi, jamiyatda ijtimoiy barqarorlikni ta'minlaydi hamda milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi. Bunday korxonalar faoliyatining muvaffaqiyati, avvalo, ulardan foydalanilayotgan iqtisodiy resurslarning qay darajada oqilona va samarali boshqarilishiga bog'liqdir.

Iqtisodiy resurslardan samarali foydalanish – bu korxonada mavjud mehnat, kapital, moddiy-texnika bazasi, vaqt va moliyaviy imkoniyatlardan eng yuqori natijaga erishish uchun oqilona yo'naltirish jarayonidir. Ayniqsa, xizmat ko'rsatish sohasida resurslardan foydalanish samaradorligini baholash, nafaqat korxonaning rentabelligini, balki uning bozor sharoitida barqaror faoliyat yuritishini ham ta'minlaydi.

Shu bois, xizmat ko'rsatish korxonalarida iqtisodiy resurslardan foydalanish samaradorligini baholash masalasi nafaqat ilmiy-nazariy, balki amaliy jihatdan ham dolzarb

ISSN 2091-5187

☞ “СЕРВИС” ☞

Журнал Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институти таҳририят
бўлимида нашрга тайёрланди.

10.09.2025 йилда теришга берилди. 26.09.2025 йилда босишга рухсат этилди.
Офсет босма қоғози. Қоғоз бичими 60x84 $\frac{1}{8}$. “Times” гарнитураси. Офсет
босма усули. Шартли босма табағи 14,6. Ҳисоб-нашриёт
табағи 13,75. Адади 100 нусха. Буюртма № 0054А/25

Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институтининг
матбаа бўлимида чоп этилди.
Лицензия № 025316.
Реестр № Х-119112.

Манзил: Самарқанд шаҳри, Шохрух кўчаси, 60-уй.

© Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институти, 2025.